

Er ref/dnr: KN2025/02031

Vårt dnr: 2025/0113

Sandra Lennander
Energienheten
Klimat- och
näringslivsdepartementet

Stockholm 17 december 2025

Yttrande över promemorian Ett energipolitiskt mål för en effektiv energianvändning

Sammanfattning

- Naturskyddsföreningen välkomnar ansatsen att utveckla det nationella målet om energieffektivisering, men avvisar förslaget, då det riskerar att skapa otydlighet och bedöms ha begränsad styrande effekt.
- Naturskyddsföreningen motsätter sig föreställningen att energieffektivisering utgör ett hinder för omställningen av energisystemet. Tvärtom är effektivisering en möjliggörare som kan påskynda elektrifieringen och minska målkonflikterna i klimatarbetet.
- Det nuvarande effektiviseringsmålet bör behållas i sin grundläggande utformning, men ambitionsnivån måste höjas i linje med den fyrprocentiga årliga effektiviseringstakt som överenskommits vid COP28.
- Naturskyddsföreningen instämmer i behovet av ett bredare perspektiv och fler kompletterande mått. Det befintliga målet bör därför kompletteras med nya mål i enlighet med energieffektiviseringsdirektivet (EED).
- Föreningen uppmanar regeringen att prioritera genomförandet av EED – inklusive principen om ”energieffektivisering först” samt inrättandet av ett samordningskansli.

Specifika synpunkter

Regeringen föreslår att ersätta det nuvarande energieffektiviseringsmålet med ett kvalitativt mål som innebär ”god hushållning av energiresurser, utjämning av effektoppar samt ökad förmåga till efterfrågeflexibilitet och energilagring”.

Kort retrospektiv om det utgående målet

Det nuvarande nationella energieffektiviseringsmålet antogs 2018 och innebär att Sverige ska ha 50 procent effektivare energianvändning 2030 jämfört med 2005.

Målet uttrycks som tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP), det vill säga i form av energiintensitet.

Redan i december 2023 aviserade regeringen att målet skulle ses över¹ – vilket i praktiken innebar att målet tappade sin styrande effekt. Det ursprungliga målet, liksom det nya förslaget, var avsett att skapa långsiktighet, men dess hantering har i praktiken präglats av bristande kontinuitet. Även hantering av relaterade styrmedel, såsom investeringsstöd till energieffektivisering i småhus och i flerbostadshus, har under samma period visat samma tendens till oförutsägbarhet för aktörer som hushåll, industrier och företag inom effektiviseringsbranschen.

Under de fem år som Sverige hade ett energieffektiviseringsmål med full verkan har IEA (*International Energy Agency*) alltmer betonat vikten av energieffektivisering i sitt netto-noll-energiscenari² samt lyft de mångfacetterade nyttorna som effektivisering medför³. Rekommendationer från IEA har lett till att över 100 länder, inklusive Sverige, kom överens på COP28 om att dubblera den årliga energieffektiviseringstakten till fyra procent.⁴ Det innebär att det utgående nationella kvantitativa målet om cirka två procent borde höjas i stället för att slopas. Det är anmärkningsvärt att översynen motiveras med att målet skulle vara dåligt anpassat för klimatomställningen, trots att det är samma indikator som regeringen ställde sig bakom genom att skriva under överenskommelsen på COP28. Det skadar dessutom trovärdigheten för Sveriges internationella åtagande i klimatarbetet.

Samtidigt har EU – likt IEA – trappat upp sitt arbete för energieffektivisering med flera viktiga rättsliga dokument (Förordningen om styrningen av energiunionen och klimatåtgärder 2018, Energieffektiviseringsdirektivet 2023, Direktiv om energiprestanda i byggnader 2024). Energieffektiviseringsdirektivet (EED) sätter de facto ett nytt mål om effektiv energianvändning.

Relativa målformuleringar har begränsningar

Naturskyddsföreningen instämmer i att användning av relativa mått har brister, eftersom det finns svårigheter att göra de representativa för den energieffektivisering som behöver uppstå i samhället. Om måttet baseras på BNP kan en ökad ekonomisk aktivitet ge intryck av förbättring, även om den faktiska energianvändningen – och därmed miljöpåverkan – inte har minskat. Naturskyddsföreningen anser därför att dagens mål behöver kompletteras, men bör behållas i sin utformning och justeras i ambitionsnivå (se överenskommelsen på COP28 ovanför). Detta är viktigt för det internationella samarbetet eftersom energiintensitet är ett vedertaget mått, åtminstone inom IEA. Absolut energianvändning (i linje med EED art. 4) och energianvändning per capita är bra alternativa mål, som med fördel skulle kunna komplettera energiintensitet.

Val mellan kvalitativt och kvantitativt mål

Naturskyddsföreningen delar regeringens bedömning att kvantitativa mål kan ha begränsningar och inte alltid ger en heltäckande bild av komplexa frågor. Siffrerätta

¹ [Prop. 2023/24:105 Energipolitikens långsiktiga inriktning](#)

² IEA [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach](#) (2023)

³ IEA [Multiple Benefits of Energy Efficiency – Analysis](#) (2025)

⁴ [COP28: Global Renewables And Energy Efficiency Pledge](#) (2023)

mål är dåliga på att spegla en komplex verklighet och mångsidiga syften. Dessa svagheter till trots fyller kvantitativa mål ett viktigt syfte, och svagheter kan ofta hanteras med flera kompletterande mål som tillsammans bättre speglar en komplex verklighet och möjliggör effektiv styrning och uppföljning. Exempelvis präglar ett fokus på BNP-tillväxt hela ekonomin⁵, trots att det målet inte reflekterar hur mänskligt välbefinnande och ekologisk hållbarhet utvecklas. Det kräver därför flera kompletterande styrande mått för att ge en relevant bild.⁶ Därför rekommenderar Naturskyddsföreningen att energieffektiviseringsmålet kompletteras bortom energiintensitet för att inkludera fler aspekter såsom energianvändning (i linje med EED), effektanvändning och efterfrågeflexibilitet.

Naturskyddsföreningen bedömer att det föreslagna kvalitativa målet är otydligt och vagt formulerat, vilket riskerar att leda till mycket begränsad styreffekt. Om regeringen ändå väljer att gå vidare med förslaget ser vi ett stort behov av att Energimyndigheten snarast involverar civilsamhället, forskningsinstitutioner, kommuner m.fl. i arbetet med att ta fram relevanta indikatorer. Detta bör ske i närtid för att så tidigt som möjligt skapa förutsägbara villkor för aktörerna.

I många sammanhang används den sedvanliga SMART-metodiken för att formulera mål. Tillämpar man modellen på det föreslagna effektiviseringsmålet kan följande konstateras:

- *Specific*: förslaget är ospecifikt.
- *Measurable*: förslaget är inte siffrerat.
- *Assignable*: bortsett från Energimyndighetens ansvar att ta fram indikatorer, är det otydligt vilka andra aktörer som ska bidra till måluppfyllelsen.
- *Realistic*: i och med Sveriges höga energianvändning per capita och dagens otillräckliga styrmedel är det orealistiskt att målet kommer att uppfyllas.
- *Time-related*: förslaget är inte tidsatt.

Sammanfattningsvis uppfyller det föreslagna energieffektiviseringsmålet inte grundläggande SMART-kriterier.

Principen om energieffektivisering först

Naturskyddsföreningen välkomnar det bredare perspektivet med utjämning av effektoppar samt ökad förmåga till efterfrågeflexibilitet. Detta breda perspektiv finns för övrigt i principen om energieffektivisering först (EE1).⁷ Även det breda samhällsekonomiska perspektivet som framförs i promemorian ligger till grund för EE1-principen. Implementering av principen bygger på kostnadsnyttoanalyser som innefattar en bredare uppsättning ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser.

EE1-principen, samt resten energieffektiviseringsdirektivet, borde ha blivit implementerad i svensk lagstiftning senast 11 oktober 2025. Energimyndigheten redovisade författningsförslag i september 2024 – i god tid för att tidsplanenligt genomföra EE1-principen. EU-kommissionen har nu öppnat ett överträdelseärende på grund av det försenade genomförandet. Naturskyddsföreningen anser att det hade

⁵ [Regeringens prioritering: Tillväxt och hushållsekonomi - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/491000/2023/09/10/regeringens-prioritering-tillvaxt-och-hushallsekonomi)

⁶ Naturskyddsföreningen [Policy för hållbar samhällsekonomi](https://www.naturskyddsforeningen.se/491000/2024/01/10/policy-for-hallbar-samhallsekonomi) (2024)

⁷ Artikel 3 *Energy efficiency first principle* [Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj)

varit en bättre prioritering att genomföra EE1-principen än att se över effektiviseringsmålet. Naturskyddsföreningen anser också att ett samordningskansli för energieffektivisering behövs för att granska både befintliga och planerade policyer i alla sektorer, enligt EE1-principen. Ett tydligt hinder i den befintliga energipolitiken är planeringsmålet om minst 300 TWh till 2045⁸ som motverkar energieffektivisering.

Ett effektiviseringsmål som missgynnar förluster måste betraktas som ändamålsenligt

Vi motsätter oss uppfattningen att det nuvarande målet inte skulle vara teknikneutralt, vilket är en kritik som framförs i promemorian. Att ett mål om energieffektivitet ”missgynnar anläggningar med förluster” är i själva verket helt ändamålsenligt. Det är anmärkningsvärt att regeringen presenterar det som brist. Det är själva essensen i ett effektiviseringsmål att antingen styra bort från tekniker med stora förluster eller skapa incitament för att tillvarata spillvärme som uppstår i processer med höga termiska förluster. Det nuvarande målet styr helt enkelt mot mer effektiv användning av energi. I kärnkraftens fall kan detta ske genom att ta vara på värmen från mindre reaktorer, så kallade SMR (*Small Modular Reactor*), vilket regeringen lyfter själv i en parallell remis om kärnkraft i fler kustområden.⁹

Konsekvensanalysen

I promemorian framställs att förslaget ”bedöms även öka möjligheten att nå de klimatpolitiska målen främst genom att bidra till möjliggörandet av samhällets elektrifiering.” Det är dock högst oklart hur översynen av målet bidrar till att nå klimatmålen, eftersom Naturskyddsföreningen – likt många andra aktörer i energiområdet – bedömer att effektivisering är en möjliggörare för både elektrifiering¹⁰ och för konkurrenskraft¹¹.

Detta remissvar har utarbetats av Antoine Baudoin, sakkunnig energi vid rikskansliet, med hjälp av Kristina Östman chef för klimatenheten på Naturskyddsföreningen.

⁸ [Prop. 2023/24:105 Energipolitikens långsiktiga inriktning](#)

⁹ Regeringen [Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten](#) (KN2025/01872) – ”Möjligheten att ansöka om tillstånd för kärntekniska anläggningar på fler platser än i dag öppnar också för att använda kärnenergin på nya sätt, t.ex. direkt i andra industriella processer som **värmeproduktion, fjärrvärme** och vätgasproduktion **vilket är resurseffektivt för miljön** och bidrar till ett mer robust energisystem.”

¹⁰ EEA [Renewables, electrification and flexibility - For a competitive EU energy system transformation by 2030](#) (2025)

¹¹ IEA [Gaining an Edge – The Role of Energy Efficiency in Enhancing Competitiveness](#) (2025)

För Naturskyddsföreningen

Stockholm dag som ovan

Karin Lexén
Generalsekreterare

David Kihlberg
chef för klimat och juridik